

Lausunto

Akaan kaupunki
Kaupunginhallitus
Myllytie 3
37800 Akaa

Valtiovarainministeriö

PL 28
00023 Valtioneuvosto

Akaan kaupungin lausunto kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta**1. Kunnan toiminnan käsite**

Kunnan toiminnan kestävyys turvaaminen ja pitkän aikavälin vastuunkannon korostaminen päätöksenteossa ovat hyvin kannatettavia tavoitteita kuntalain uudistukselle. ”Paikallinen elinvoima” on käsitteenä epämääräinen eikä lakiin tulisi sisällyttää tällaisia termejä. Käsite tulisi ainakin määritellä jollain tavalla, jotta se voitaisiin ymmärtää yleispätevästi.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelmassa todettiin, että kuntarakenneuudistus muodostaa perustan kuntalain kokonaisuudistukselle. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että varsinaista kuntarakenneuudistusta ei syntynyt, eikä sellaisen toteutumisesta näy tällä hetkellä viitteitä. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus (ns. sote-ratkaisu) ei sinällään tuottane suurempia paineita kuntalain uudistamiseksi. Tosin sote-ratkaisun yksityiskohdista ei toistaiseksi ole tietoja. Kuntayhtymien taloussääntely on kuitenkin seikka, jota on syytä kuntalaissa tarkentaa.

Akaan kaupunki ei voi yhtyä kaikkiin nykytilan arvioinnissa esitettyihin käsityksiin, sillä ne eivät perustune varsinaisesti faktoihin, vaan ovat paremminkin poliittisluonteisia käsityksiä.

2. Kunnan tehtävät, järjestämisvastuu ja palvelujen tuottaminen

Järjestämisvastuuta koskevat ehdotukset ovat muutoin kannatettavia, mutta rahoitusvastuun ja järjestämisvastuun suhde tulisi miettiä paremmin. On kestävätilanne, jos järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu ovat eri toimijoilla. Järjestämisvastuuseen pitää liittyä vastuu rahoituksesta, muutoin kustannukset karkaavat, kun järjestäjällä ei ole motiivia eikä vastuuta kustannustehokkuudesta. Akaan kaupunki vastustaa esitystä, jossa kunta vastaa lakisääteisten tehtävien rahoituksesta, vaikka tehtävän järjestämisvastuu olisi siirretty tai olisi lakiin perustuen toisella kunnalla tai kuntayhtymällä.

AKAAN KAUPUNKI

käyntiosoite Myllytie 3 37800 AKAA
postiosoite PL 34 37801 AKAA
internet <http://www.aka.fi>

puhelin (03) 569 1120 int. +358 3 569 1120
telefax (03) 5691 3616 int. +358 3 5691 3616
email akaan.kaupunki@aka.fi

3. Kuntatalousohjelma

Akaan kaupunki näkee kokonaisvaltaisen kuntatalousohjelman valmistelun valtion ja kuntien neuvottelumenettelyssä tarpeellisenä. Kuntapolitiikan kokonaisuuden hallintaa voidaan huomattavasti parantaa valtioneuvoston päätöksenteossa.

4. Kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttaminen

Vaalien ajankohdan siirtäminen ja valtuuston toimikauden alkamisen muuttamisella on enemmän kielteisiä kuin myönteisiä seurauksia. Kalenterivuoden vaihtuminen on luonteva toimikauden alkamisajankohta ja muutos vain sekoittaisi vakiintuneen toiminnan. Esitetty muutos on ristiriidassa sen kanssa, että kuntaa pitäisi johtaa pitkällä tähtäimellä. Uusi valtuusto pääsee hyväksymään seuraavan vuoden talousarviota ja pääsee taas vuorostaan tekemään seuraavalle valtuustolle kauden ensimmäisen talousarvion. On lisäksi huomattava, että useimmissa kunnissa talousarvioon tehdään joka vuosi useita muutoksia kesken vuotta ja uusi valtuusto päättää näistä.

5. Valtuuston kokoa koskeva sääntely

Valtuuston koon jättäminen kunnan itsensä päätettäväksi ei tuo mitään lisäarvoa kuntien toimintaan. Nykyinen sääntely, jossa valtuuston koko riippuu kunnan asukasmäärästä, on toimivaa.

6. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevat ehdotukset

Akaan kaupungissa toimii jo vakiintuneesti nuorisovaltuusto. Akaan kaupunki kannattaa nuorisovaltuuston säätämistä lailla pakolliseksi.

7. Kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoiset organisointitavat

Akaan kaupunki suhtautuu myönteisesti siihen, että erilaisista kunnan toimielinorganisaation malleista säädettäisiin luonteeltaan mahdollistavalla tavalla. Liian yksityiskohtainen sääntely estää kuntia kehittämästä paikallisesti toimivia ratkaisuja.

8. Alueellisia toimielimiä koskevat ehdotukset

Kuntalakiin ei tulisi ottaa uutta alueellisia toimielimiä koskevaa sääntelyä, vaan nykyinen lainsäädäntö asian suhteen on riittävää.

9. Kuntastrategia

Kuntastrategia olisi valtuuston merkittävä ohjausväline kunnan johtamisessa. Valtuusto päättäisi kuntastrategiassa kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Pakollista kuntastrategiaa koskevan pykälän tavoitteena on vahvistaa kunnan toiminnan ohjaamista kokonaisuutena sekä liittää kunnan strateginen suunnittelu ja taloussuunnittelu nykyistä tiukemmin yhteen. Kuntastrategiassa tulisi nykyistä käytäntöä selvemmin ottaa huomioon kunnan taloudelliset realiteetit ja kuntastrategian tulisi ohjata kunnan taloussuunnittelua. Kuntastrategia antaisi myös mahdollisuuden luopua kokonaan erillisistä valtuuston hyväksymistä strategioista kuten palvelustrategiasta, omistajapolitiikkaa koskevasta strategiasta, henkilöstöstrategiasta ja elinkeinostrategiasta sekä lukuisista muista osin sektorikohtaisista suunnitelmista, joilla kunnan palvelutuotantoa on tähän saakka kunnissa pyritty ohjaamaan. Näiden yksittäisten

AKAAN KAUPUNKI

käyntiosoite
postiosoite
internet

Myllytie 3 37800 AKA
PL 34 37801 AKA
<http://www.aka.fi>

puhelin (03) 569 1120 int. +358 3 569 1120
telefax (03) 5691 3616 int. +358 3 5691 3616
email akaan.kaupunki@aka.fi

strategioiden ja ohjelmien ongelmana on monesti se, että ne eivät kykene tunnistamaan esimerkiksi kunnan taloudellisia realiteetteja lainkaan ja siksi ne voivat olla kokonaisuuden kannalta jopa haitallisia.

Akaan kaupungilla on kuntastrategia, joka on tehty ja nähty nimenomaan valtuuston asiakirjana. Akaan kaupunki pitää lakisääteistä kuntastrategiaa selkeyttävänä asiana, jonka avulla voidaan luopua monista erillisistä strategioista ja ohjelmista. Kuntastrategiassa otetaan huomioon myös kunnan taloudelliset realiteetit, eikä muissa strategioissa ja ohjelmissa tehdä enää erisuuntaista turhaa suunnittelutyötä.

10. Kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä

Ehdotetut täsmennykset kunnanhallituksen tehtäviin ovat perusteltuja, vaikka ne vastaavat asiasisällöltään voimassa olevaa kuntalakia.

Akaan kaupunki suhtautuu myönteisesti siihen, että kunnanhallituksen puheenjohtajan asemasta ja tehtävistä otettaisiin kuntalakiin kokonaan uusi säännös. Pykälän mukaan kunnanhallituksen puheenjohtaja johtaisi poliittista valmistelua, jota kunnanhallituksen tehtävien toteuttaminen edellyttää. Akaan kaupunki kannattaa sääntelyä, jossa tavoitteena on kunnan poliittisen johtamisen vahvistaminen.

11. Johtajasopimus

Kunnan ja kunnanjohtajan välisen johtajasopimuksen kirjaaminen lakiin on hyvä asia. Voimassaolevia sopimuksia ei tulisi edellyttää kuntalain uudistamisen takia uudelleen hyväksyttäväksi, sillä ne on tehty sopimusvapauteen perustuen ja niillä pitäisi jo pelkästään siksi olla vahva juridinen pohja. Kunnanhallitus olisi oikea toimielin hyväksymään kunnan puolesta tehtävät uudet johtajasopimukset.

12. Sidonnaisuuksien ilmoittamisesta

Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamushenkilön ja viranhaltijan olisi tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä. Elinkeinotoiminnalla tarkoitettaisiin kaikkea liike- ja ammattitoimintaa. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluisivat yhteisön tai muun yrityksen johtotehtävät. Luottamustoimilla tarkoitettaisiin yhteisön tai yrityksen toimielinten jäsenyyttä eli keskeisimmin yrityksen hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenyyttä. Ilmoitus olisi tehtävä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa. Akaan kaupunki toivoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden lisäämistä kuntalakiin.

13. Otto-oikeuden rajaaminen kunnanhallitukselle

Nykyisestä laista poiketen asiat voitaisiin jatkossa ottaa otto-oikeuden perusteella vain kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Nykyinen laki mahdollistaa asian ottamisen myös lautakunnan ja johtokunnan käsiteltäväksi. Lain 40 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja talouden hoidosta sekä kunnan toiminnan yhteensovittamisesta. Tämä huomioon ottaen olisi perusteltua, että otto-oikeus olisi vain kunnanhallituksella. Toisaalta varsinkin lautakunnille ja niille asiat esitteleville johtaville viranhaltijoille kuuluu yleisesti johto- ja valvontavastuuta alaisestaan toiminnasta ja tästä näkökulmasta lautakuntien otto-oikeuden säilyttäminen olisi varsin perusteltua.

AKAAN KAUPUNKI

käyntiosoite
postiosoite
internet

Myllytie 3 37800 AKAA
PL 34 37801 AKAA
<http://www.aka.fi>

puhelin (03) 569 1120 int. +358 3 569 1120
telefax (03) 5691 3616 int. +358 3 5691 3616
email akaan.kaupunki@aka.fi

14. Toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevat ehdotukset sekä kunnan ilmoitusten, kuntaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaiseminen tietoverkossa

Perinteisen kokouspaikalla pidettävän toimielimen kokouksen rinnalle on aiheellista tuoda uusina päätöksentekomuotoina mahdollisuus sähköiseen kokoukseen ja sähköiseen päätöksentekomenettelyyn ennen kokousta.

15. Alijäämän kattamisvelvollisuus määräajassa ja kattamisvelvollisuuden ulottaminen kuntayhtymiin

Akaan kaupunki suhtautuu myönteisesti siihen, että alijäämän kattamisvelvollisuuden sitovuutta vahvistetaan ja alijäämän kattamisvelvollisuus ulotetaan myös kuntayhtymiin. Neljän vuoden määräaika taseeseen kertyneen alijäämän kattamiseen on sopiva. Jos alijäämää ei kateta määräajassa, kunta tai kuntayhtymä voisi joutua arviointimenettelyyn. Lakimuutoksella ei voida kuitenkaan vaikuttaa mitenkään siihen, että kunnilla on nykyisellään liikaa tehtäviä suhteessa niiden käytössä oleviin resursseihin.

16. Tarkastuslautakuntaa koskevat ehdotukset

Tarkastuslautakuntien rooli on monissa kunnissa häilyvä ja ongelmallinen. On esimerkkejä siitä, että tarkastuslautakunnat ottavat kantaa jopa valtuuston päättämän politiikan oikeellisuuden tai hyvyyden arviointiin, kun arviointi tulisi kohdistaa asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Kuten hallituksen esitysluonnoksen (HE 8.5.2014) sivulla 227 todetaan, tarkastuslautakunnan ei tulisi puuttua operatiiviseen toimintaan ja päivän politiikkaan.

Ammattitilintarkastusta tulisi vahvistaa suhteessa tarkastuslautakunnan arviointiin. Talouden tasapainon arvioinnista todetaan (s. 90), että tasapainon arviointiin liittyy arvionvaraisia eriä, joiden arviointi kuuluisi luontevammin tarkastuslautakunnalle. Akaan kaupungin näkemyksen mukaan näiden arviointi kuuluisi pikemminkin luontevimmin ammattitilintarkastajalle.

Ehdotus siitä, että hallituksen tulisi antaa valtuustolle lausunto niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tai päättää ryhtyä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta, on valtavasti työtä ja kunnan sisäistä byrokratiaa lisäävä. Käytännössä menettely edellyttäisi, että hallitus pyytäisi alaisiltaan toimielimiltä vastineet arviointikertomuksesta ja kokoaisi niistä koko kuntaa koskevan kunnanhallituksen lausunnon.

Tarkastuslautakunnan uutena tehtävänä esitetty sidonnaisuusilmoitusten ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonta sekä ilmoitusten käsittely ja vienti valtuustolle tiedoksi on perusteltu ja hyvin tarkastuslautakunnalle sopiva tehtävä.

Akaassa 12.8.2014

AKAAN KAUPUNGINHALLITUS

Aki Viitasaari
kaupunginjohtaja

Briitta-Liisa Sinivuori
henkilöstöjohtaja

AKAAN KAUPUNKI

käyntiosoite
postiosoite
internet

Myllytie 3 37800 AKA
PL 34 37801 AKA
<http://www.aka.fi>

puhelin
telefax
email

(03) 569 1120 int. +358 3 569 1120
(03) 5691 3616 int. +358 3 5691 3616
akaan.kaupunki@aka.fi

Dnro AKA: 598/ 2013

185 § Valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osaston lausuntopyyntö kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta

KH 12.8.2014 § 185

Oheismateriaali: Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö ja Akaan kaupungin lausuntoluonnos

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa kuntalakiluonnoksesta 26.8.2014 mennessä. Lausuntoa antavien kuntien toivotaan sisällyttävän omiin lausuntoihinsa kunnassa toimivien nuorisvaltuustojen tai muiden nuoria edustavien tahojen näkemyksiä.

Kuntalain kokonaisuudistuksen tavoitteena on uudistaa kuntalaki siten, että siinä otettaisiin huomioon kuntien muuttuvasta toimintaympäristöstä ja uusista kuntahallinnon rakenteista aiheutuvat muutostarpeet. Uusi kuntalaki korvaisi vuoden 1996 kuntalain. Kuntalaki olisi edelleen kunnan hallintoa, päätösten tekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki.

Valtiovarainministeriö asetti heinäkuussa 2012 kuntalain kokonaisuudistuksen valmistelua varten parlamentaarisen työryhmän, työvaliokunnan ja neljä valmistelujaostoa: toimielimet ja johtaminen-, demokratia-, talous- sekä kunnat ja markkinat -jaostot. Työvaliokunta on vastannut lain valmistelusta ja koordinoitunut valmistelujaostojen työtä.

(Lisätietoja kaupunginjohtaja Aki Viitasaari, puh. 040 335 3335)

Ehdotus

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus antaa Akaan kaupungin lausuntona kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta valtiovarainministeriölle oheismateriaalin mukaisen lausunnon.

Päätös

Kaupunginhallitus: Keskustelun kuluessa esittelijä muutti päätösehdotustaan kohdan 6. osalta siten, että Akaan kaupunki kannattaa nuorisovaltuuston säätämistä lailla pakolliseksi.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän kokouksessa muuttaman päätösehdotuksen.

Ote

Valtiovarainministeriö

Otteen pöytäkirjasta oikeaksi todistaa
Akaassa, 15.8.2014

Niina Kuusela
johdon sihteeri

